

STATENS FORLIGSINSTITUTION

i

ARBEJDSSTRIDIGHEDER

INDBERETNING 2009 og 2010

Forligsmænd, mæglingmænd og sekretærer	2
1. Indledning	3
2. Martsoverenskomsterne på det private område	3
3. PLA/DSR	9
4. Det norske Veritas/VEFF	9
5. Thomas Cook Airlines/My Cabin Union	9
6. BKD/NNF	9
7. AKBC/NNF	9
8. ADECO/3F	10
9. Air Greenland/DFF	10
10. Aalborg Taxa/HK-Privat	10
11. Holstebro-Struer Taxa/HK-Privat	10
12. CSC/Prosa	10
13. TIB/Klub TIB 27	10
14. Star Air/Star Air Cockpitforening	11
15. Personalestyrelsen/PLO	11
16. Dansk Tandlægeforening/Dansk Tandplejerforening	11
17. Falck/3F Transport	11
18. DR/Div., Forbund	11
19. BSD/Dansk Metal	11

Forligsmænd, mæglingsmænd og sekretærer

Forligsmænd:

Højesteretsdommer Asbjørn Jensen (formand for Forligsinstitutionen)

Vicepræsident i Sø- og Handelsretten Mette Christensen

Landsdommer Kaspar Linkis

Rigspolitichef Torsten Hesselbjerg

Mæglingsmænd:

Landsdommer Hans Martin Blinkenberg

Landsdommer Bent A. Østerborg

Landsdommer Ejler Bruun

Advokat Ole Stig Andersen

Adm. dommer Jørn Andersen

Ankechef Lisbet Jensen

Dommer Sanne Bager

Landsdommer Tine Vuust (2010-)

Landsdommer Mogens Kroman (-2010)

Sekretærer:

Regionschef Birger Stein Christensen

Fuldmægtig Anders Østergaard

Specialkonsulent Lotte Bjergaard Nielsen

Fuldmægtig Anne Marie Jensen

1. Indledning

På det offentlige område og det grønne område blev der i 2008 aftalt overenskomstfornyelse for en periode på 3 år. På disse områder var der således ikke forhandlinger i 2009 og 2010.

Optakten til overenskomstsituationen i 2010 på det private arbejdsmarked var markant ændret med en økonomisk situation med krise og stigende arbejdsløshed.

Forventningsniveauet på lønmodtagersiden var derfor faldet markant i forhold til situationen i 2007. Der blev som udgangspunkt lagt op til såkaldte vedligeholdelsesoverenskomster, hvor målet var at sikre uændret realløn.

Fra dele af fagbevægelsen var det endvidere et vigtigt krav, at der blev sat ind mod såkaldt ”social dumping”. Under højkonjunkturen var der kommet mange udenlandske lønmodtagere til Danmark for at arbejde kortere eller længere tid i danske virksomheder eller i udenlandske virksomheder, der tilbød at udføre opgaver i Danmark. Mange var blevet her under krisen. Det havde vist sig vanskeligt for lønmodtagerorganisationerne at sikre tilfredsstillende overenskomstmæssige forhold for de udenlandske lønmodtagere, der ofte arbejdede til langt lavere løn end dansk arbejdskraft. Var de under en dansk overenskomst, så var de her så kort tid, at der fx ikke skulle indbetales pensionsbidrag, hvortil der krævedes lang ansættelsesanciennitet. Inden for bygge- og anlægssektoren og i et vist omfang også transportsektoren var der en udbredt praksis med anvendelse af udenlandske underentreprenører, hvor fagbevægelsen havde meget vanskeligt ved at sikre overenskomstmæssige vilkår.

Her var ønsket fra lønmodtagerside derfor, at der blev indført et arbejdsgiveransvar for den overenskomstdækkede virksomheds anvendelse af underentreprenører – et såkaldt kædeansvar.

Kravet om forholdsregler mod social dumping kom især fra det største fagforbund Fælles Fagligt Forbund.

Et andet tema var ligeløn, hvor der ved flere overenskomstsituationer har været krav om lettere adgang til lønoplysninger for at sikre, at der ikke blev forskelsbehandlet.

Som i 2007 rejste HK/Privat (handels- og kontorfunktionærer) et særligt krav om afskaffelse af en særlig såkaldt 50%-regel. Den første landsdækkende overenskomst for funktionærer blev indgået i 1930'erne, og her fik arbejdsgiverne indført en bestemmelse, der fastslår, at funktionærer på en overenskomstdækket virksomhed først er omfattet af overenskomsten, når HK kan dokumentere, at mindst 50% af de ansatte funktionærer er medlemmer af HK. I forbindelse med opsplitningen i 1997 af fællesoverenskomsten på overenskomster med de enkelte arbejdsgiverorganisationer blev denne regel medtaget i de nye overenskomster. Kravet om afskaffelse af 50%-reglen blev af HK-Privat i pressen og andre steder fremsat som et ultimativt krav.

2. Martsoverenskomsterne på det private område

2.1. Overenskomstsituationen omfattede alle overenskomster mellem Landsorganisationen i Danmark (LO) og Dansk Arbejdsgiverforening (DA). Endvidere omfattede den en række

overenskomster, hvor kun den ene overenskomstpart er medlem af LO/DA samt nogle få overenskomster, hvor ingen af parterne er medlem af LO/DA.

Der er tale om flere end 600 overenskomster.

2.2. Forligsmanden (Asbjørn Jensen) blev 19. februar 2010 orienteret af DA og LO om overenskomstsituationen, idet forhandlingerne foregik decentralt og uden for Forligsinstitutionen.

Der har i mange år været tradition for, at Dansk Industri afsluttede deres to store industrioverenskomster som det første område og dermed lagde niveauet. Først derefter gik de øvrige overenskomstparter i gang med de afsluttende forhandlinger vedrørende deres overenskomstfornyelser, herunder normallønsoverenskomsterne.

Siden 2007-forhandlingerne var der sket en sammenlægning af Dansk Industri med den næststørste arbejdsgiverorganisation under DA: HTS (Handel, Transport og Service). Dermed omfattede lønudgifterne hos det nye Dansk Industri ca. 2/3 af alle lønomkostninger hos DAs medlemsvirksomheder.

Dermed var det det nye Dansk Industri, der skulle forhandle både industrioverenskomsterne og en række normallønsoverenskomster på transportområdet, herunder den normallønsoverenskomst, der plejede at blive forhandlet først.

Der var den 19. februar 2010 endnu ikke indgået forlig på hverken de to industrioverenskomster eller den pågældende transportoverenskomst, men det blev aftalt på orienteringsmødet med LO og DA, at forhandlinger skulle fortsætte mellem parterne direkte og uden deltagelse af forligsmanden.

2.3. Samme dag udmeldte forligsmanden, at alle martsoverenskomsterne fra den 22. februar 2010 skulle videreføres i Forligsinstitutionens regi - og dermed inden for forligsmandslovens rammer - direkte mellem overenskomstparterne og om hele overenskomststoffet. Dette omfattede også martsoverenskomster mellem parter, hvor ingen er medlem af DA og LO.

2.4. Industriforlig

Den 22. februar 2010 blev der indgået forlig på de 2 største overenskomster inden for Dansk Industri (industrioverenskomsten og funktionæroverenskomsten). Der var tale om en 2-årig forlængelse.

Funktionæroverenskomsten indeholder ikke lønsatser, idet lønnen aftales direkte på virksomheden med den enkelte ansatte. Arbejderoverenskomsten er en mindstelønsoverenskomst, hvor den reelle løn aftales en gang om året mellem virksomheden og tillidsmanden.

Mindstelønsatsen blev forhøjet med 1,10 kr. 1. marts 2010 og med 1,75 kr. 1. marts 2011.

Som noget helt nyt blev der i arbejderoverenskomsten indført en fratrædelsesgodtgørelse ved afskedigelse. Godtgørelsen skulle udgøre forskellen mellem lønnen og arbejdsløshedsdagpenge med et fradrag på 15%. Den udbetales for en måned ved mindst 3 års ansættelsesanciennitet, ved mindst 6 års anciennitet ydes det dobbelte og ved mindst 9 års anciennitet det tredobbelte.

Anciennitetskravet for ret til pensionsbidrag blev nedsat fra 9 måneder til 2 måneder.

Retten til betalt forældreorlov blev udvidet med 1 uge til moderen og 1 uge til faderen.

Der var enighed om at anbefale DA og LO at nedsætte et ligelønsnævn til behandling af klager over brud på regler om ligeløn.

Kravet fra HK/Privat, der er en del af forhandlingsfællesskabet COI, om en ophævelse af 50%-reglen var ikke imødekommet. HK/Privat stemte derfor imod forliget, men det blev vedtaget af et flertal af forhandlingsfællesskabet i COI, og blev derfor et bindende forlig med DI. HK/Privat mente endvidere, at forbedringerne på funktionæroverenskomsten var for dårlige, så de mente sig ikke bundet af niveauet under de følgende forhandlinger af deres overenskomster med de andre arbejdsgiverforeninger.

Hverken DI eller COI meldte - i modsætning til tidligere år - ikke ud, hvad forliget forventedes at medføre i samlet omkostningsforøgelse.

Efter industriforliget blev alle de øvrige områder anmodet om at forhandle selv om hele overenskomststoffet med henblik på at opnå forlig.

2.5. Første udsættelse

Der var varslet konflikt til den 1. marts 2010, så forligsmanden måtte den 24. februar 2010 udsætte konflikten i 14 dage.

2.6. Normallønnen

Efter industriforliget fortsatte Dansk Industri og Fagligt Fælles Forbund forhandlingerne af den chaufføroverenskomst, der traditionelt lægger niveauet på normallønsområdet. Parterne forhandlede alene, men med en løbende orientering af forligsmanden. Et af de vanskelige spørgsmål var forbundets krav vedrørende social dumping/løndumping.

Parterne indgik et toårigt forlig den 1. marts 2010.

Normallønnen skulle forhøjes med 1,60 kr. 1. marts 2010 og med 2,25 kr. 1. marts 2011. Endvidere forhøjedes et tillæg, som næsten alle får, 0,5 kr. 1. marts 2010.

Der indførtes en fratrædelsesgodtgørelse på 5.000 kr. ved 3 års anciennitet, 10.000 kr. ved 6 års anciennitet og 15.000 kr. ved 9 års anciennitet.

Der blev samme forlængelse af barselsorlov som i industriooverenskomsten.

For at bekæmpe løndumping blev der bl.a. aftalt

en fælles indsats for at skærpe kontrollen med godskøretilladelser, nedsættelse af et uvildigt nævn til behandling af klager over brud på regler, der knytter sig til godskøretilladelser, og hurtig behandling af klager over løndumping, hvor der til brug for sagsbehandlingen kan anmodes om dokumentation fra virksomheden om løn og arbejdstid

2.7. Øvrige områder

Efter aftalen på transportområdet om løndumping indkaldte forligsmanden byggeriets parter til forhandling den 1. marts 2010. På dette område var der særlige problemer med anvendelsen af udenlandske underentreprenører. Det lykkedes parterne at indgå forlig inden for få dage.

Forligsmanden deltog endvidere i en række forhandlinger af overenskomster, hvor parterne havde anmodet om bistand. Det resulterede i enkelte forlig.

Samtidig indkaldte forligsmanden til forhandling af de overenskomster med HK/Privat, hvor kravet om ophævelse af 50%-reglen var blevet rejst ultimativt under parternes egne forhandlinger. Forligsmanden måtte her meddele parterne, at der ikke blev forhandlet ultimative krav i Forligsinstitutionen. Forligsmanden meddelte, at forbundets krav om 50%-reglen indtil videre "blev parkeret" til senere forhandlinger. Parterne blev derfor anmodet om at forhandle de øvrige forslag til ændringer.

På en af de større overenskomster blev der enighed om en række protokollater, men der kunne ikke opnås enighed om 50%-reglen, så der blev ikke forlig.

Forligsmanden blev inddraget i forhandlinger mellem SAS og CAU (Cabin Attendant Union).

SAS var i forbindelse med koncernens forhandlinger om kapitaltilførsel til virksomheden blevet stillet over for et krav om en væsentlig reduktion af deres omkostninger, og det danske kabinepersonale skulle ifølge SAS bidrage med en væsentlig reduktion af udgifterne efter overenskomsten. Forhandlingerne strakte sig over mere end 1 uge og resulterede i et forlig, der indebar en kraftig lønnedgang for kabinepersonalet.

Forligsmanden var endvidere bl.a. inddraget i forhandlingerne mellem Dansk Industri og Fødevareforbundet NNF vedrørende slagteroverenskomsten og den fødevareindustrielle overenskomst.

Gennem de senere år er en del af slagteriproduktionen blevet flyttet til Tyskland, Polen og England, hvor der ifølge arbejdsgiverne var langt lavere lønomkostninger. Den største slagterikoncern havde som indledning til overenskomstfornyelsen ultimativt krævet en vis lønnedgang som betingelse for fremover at ville investere i de danske slagterier. Det lykkedes ikke at opnå forlig. Der blev enighed om en række protokollater, men der kunne ikke opnås enighed om lønnen.

På den fødevareindustrielle overenskomst var der ikke et krav om lønreduktion, og her blev der opnået enighed, men forbundet har en intern musketér ed på disse to overenskomster, så der ikke indgås forlig, før begge er på plads.

2.8. Anden udsættelse

Den 11. marts 2010 udmeldte forligsmanden, at konflikten var udskudt i yderligere 2 uger. Dette blev i henhold til loven besluttet af forligsmanden efter rådførelse med de øvrige forligsmænd.

2.9. Mæglingsskitse

Sideløbende med de fortsatte decentrale forhandlinger om de resterende overenskomster indledte forligsmanden den 17. marts 2010 forhandlinger med DA og LO om, hvad der skulle gælde af vilkår for de områder, hvor der ikke måtte blive indgået forlig.

Den 20. marts 2010 fremlagde forligsmanden en skitse til et mæglingsforslag, som parterne tilsluttede sig.

Mæglingsskitsen indeholdt følgende punkter i en 2-årig forlængelse af overenskomsterne:

Forhøjelse af minimal- og mindstelønsatsen med 1,1 kr. og 1,75 kr.

Forhøjelse af normallønssatsen med 1,6 kr. og 2,25kr.

Forhøjelse af genetillæg med 1,5 % og 2 %

Nedsættelse af anciennitetskrav for pensionsbidrag med 7 måneder – dog ikke til under 3 måneder.

Mindre forbedring af reglerne ombetalt barselsorlov

Bestemmelse om social dumping, medmindre parterne måtte blive enige om anden aftale.

Indførelse af fratrædelsesgodtgørelse til arbejdere med 1, 2 eller 3 gange 5.000kr.

Aftale mellem DA og LO om at understøtte modvirkning af social dumping

Aftale mellem DA og LO om at ville tilstræbe at etablere et ligelønnsnævn.

Aftale mellem DA og LO om at ændre DA/LO Oplysnings- og Uddannelsesfonden til DA/LO

Udviklingsfonden, hvor der bl.a. kunne gives støtte til opfølgning på udviklingstendenser, der udfordrer den såkaldte danske model.

Det var ikke lykkedes at opnå forlig på de overenskomster med HK/Privat, hvor kravet om 50% reglens bortfald var blevet fastholdt.

Som en særlig og meget atypisk fremgangsmåde bestemte forligsmanden med tilslutning fra DA/LO, at der skulle gives parterne mulighed for efter skitsens fremlæggelse at genoptage forhandlingerne af alle disse HK/Privat – overenskomster med henblik på at søge opnået forlig i størst muligt omfang, således at disse eventuelle delforlig kunne indgå som en del af mæglingsforslaget.

2.10. Forhandlinger mellem skitsens fremlæggelse og mæglingsforslagets fremsættelse

Sideløbende med forhandling af DA/LO-overenskomster pågik der i Forligsinstitutionen forhandling af en række overenskomster, hvor kun den ene part var medlem af enten DA eller LO.

Efter DA og LO accept af skitsen og inden mæglingsforslaget kunne fremsættes, blev der indkaldt til forhandlinger på de områder uden for DA/LO, hvor forlig endnu ikke var indgået. Det er ikke altid mulig for parterne i de øvrige overenskomster direkte at overføre resultaterne fra

LO/DA forhandlingerne til deres overenskomster. Formålet med forligsmandens bistand er derfor enten at få forlig mellem parterne eller at udarbejde særskilte mæglingsforslag, så lønmodtagerne opnåede nogle ændringer, hvis værdi svarede til forligene på DA/LO-området. Der blev undervejs indgået en række forlig.

Endvidere blev der indkaldt til forhandling af en række overenskomster under LO/DA, hvor parterne fremsatte ønske herom. Det var typisk mindre overenskomster. Der blev under disse forhandlinger i stort omfang anvendt mæglingsmænd – både de 8 mæglingsmænd, der er tilknyttet til Forligningsinstitutionen, og de øvrige forligsmænd, der bistod Asbjørn Jensen med status som mæglingsmænd.

Forligsmanden indkaldte bl.a. til forhandling af alle de HK-Privat overenskomster, hvor 50%-kravet var en hindring for et forlig. Enkelte arbejdsgiverorganisationer var ikke interesseret i at indgå delforlig med HK-Privat, men det lykkedes i de øvrige overenskomstforhold HK-Privat at opnå enighed om 159 protokollater, og således at parterne opfordrede forligsmanden til at optage disse delforlig som en del af mæglingsforslaget. Det blev herved sikret, at lønmodtagerne under disse overenskomster fik en række forbedringer, selv om 50% kravet stod i vejen for et samlet forlig.

Disse resultater blev opnået, selv om HK/Privat klart meldte ud, at de ville anbefale deres medlemmer at stemme nej til det fremsatte mæglingsforslag.

Ovennævnte overenskomster havde været forhandlet i Forligningsinstitutionen forud for skitsen, men for en stor gruppe restauranter, cafeer og små vikarbureauer i plejesektoren var dette ikke tilfældet. Sidstnævnte blev indkaldt til forhandlinger 24. og 25. marts 2010. Det drejede sig om selvstændige overenskomster og tiltrædelsesoverenskomster, som fagforbundene ønskede medtaget i mæglingsforslaget. Det skulle ved indkaldelsen afklares, om der havde været forhandlinger, og om arbejdsgiverne var blevet frigjort af overenskomsten, før forligsmanden kunne tage stilling til, om mæglingsforslag vedrørende fornyelse af disse overenskomster skulle medtages i et sammenkædet mæglingsforslag.

2.11. Mæglingsforslag

Mæglingsforslag blev fremsat 26. marts 2010.

Ved fremsættelsen af mæglingsforslaget opfordrede forligsmanden gennem pressen lønmodtagerne til at stemme ja til mæglingsforslaget. Han pegede på faren for, at mæglingsforslaget som noget helt særligt – som følge af HKs krav om ophævelse af 50% reglen - kunne blive stemt ned med to helt forskellige begrundelser, hvorfor lønmodtagerne ikke blot kunne gå ud fra, at andre som normalt ville stemme mæglingsforslaget hjem for dem. Han analyserede situationen omkring 50% kravet og fremførte bl.a., at det måtte have stået klart for HK-Privat, at det efter indgåelsen af industriforliget, hvor en ophævelse af 50% reglen ikke var imødekommet, ikke ville være muligt at få kravet igennem hos de øvrige arbejdsgiverorganisationer.

HK/Privat kørte et markant nej-kampagne i presse, på hjemmesider og i radio/tv

De fleste øvrige forbund anbefalede deres medlemmer at stemme ja til mæglingsforslaget.

2.12. Afstemningsresultat

Afstemningsresultatet forelå den 20. april 2010. Mæglingsforslaget blev vedtaget med ca. 64 % af stemmerne. HK havde sammen med to mindre forbund dog et flertal af nej-stemmer. Hos HK/Privat stemte flere end 80% nej.

2.13. Forligsinstitutionens deltagelse

Forligsmand: Asbjørn Jensen
Sekretær: Birger Stein Christensen

3. PLA/DSR

- a. Forhandling 12. januar 2009.
- b. Forlig.
- c. Forligsmand: Mette Christensen
Sekretær: Lotte Bjergaard Nielsen.

4. Det norske Veritas/VEFF

- a. Forhandling 28. januar 2009.
- b. Forlig.
- c. Forligsmand: Torsten Hesselbjerg.
Sekretær: Anders Østergaard.

5. Thomas Cook Airlines/My Cabin Union

- a. Forhandling 29. januar og 9. marts 2009.
- b. Forhandling.
- c. Forligsmand: Asbjørn Jensen.
Sekretær: Birger Stein Christensen.

6. BKD/NNF

- a. Forhandling 20. februar 2009.
- b. Mæglingsforslag.
- c. Forligsmand: Asbjørn Jensen.
Sekretær: Anders Østergaard.

7. AKBC/NNF

- a. Forhandling 25. februar 2009.
- b. Sammenbrud.
- c. Forligsmand: Asbjørn Jensen.

Sekretær: Anders Østergaard.

8. ADECO/3F

- a. Forhandling 25. februar 2009.
- b. Forhandling.
- c. Forligsmand: Asbjørn Jensen
Sekretær: Birger Stein Christensen

9. Air Greenland/DFP

- a. Forhandling 4. og 11. juni, 4., 17. og 18. juli 2009.
- b. Forlig.
- c. Forligsmand: Asbjørn Jensen.
Sekretær: Birger Stein Christensen.

10. Aalborg Taxa/HK-Privat

- a. Forhandling 17. juli 2009.
- b. Forlig.
- c. Forligsmand: Mette Christensen.
Sekretær: Lotte Bjergaard Nielsen.

11. Holstebro-Struer Taxa/HK-Privat

- a. Forhandling 12. oktober 2009.
- b. Forlig.
- c. Forligsmand: Torsten Hesselbjerg.
Sekretær: Anders Østergaard.

12. CSC/Prosa

- a. Forhandling 5. og 6. november 2009.
- b. Forhandling.
- c. Forligsmand: Asbjørn Jensen.
Sekretær: Birger Stein Christensen

13. TIB/Klub TIB 27

- a. Forhandling 18. november 2009.
- b. Sammenbrud.
- c. Forligsmand: Kaspar Linkis.
Sekretær: Lotte Bjergaard Nielsen.

14. Star Air/Star Air Cockpitforening

- a. Forhandling 13. januar 2010.
- b. Forlig.
- c. Forligsmand: Torsten Hesselbjerg.
Sekretær: Lotte Bjergaard Nielsen.

15. Personalestyrelsen/PLO

- a. Forhandling 26. februar 2010.
- b. Mægling opgivet.
- c. Forligsmand: Kaspar Linkis.
Sekretær: Lotte Bjergaard Nielsen.

16. Dansk Tandlægeforening/Dansk Tandplejerforening

- a. Forhandling 14. april og 3. juni 2010.
- b. Mæglingsforslag.
- c. Forligsmand: Asbjørn Jensen.
Sekretær: Birger Stein Christensen.

17. Falck/3F Transport

- a. Forhandling 20. og 25. maj og 3. juni 2010.
- b. Mæglingsforslag.
- c. Forligsmand: Asbjørn Jensen.
Sekretær: Birger Stein Christensen.

18. DR/Div., Forbund

- a. Forhandling 15. og 29. og 30. juni 2010.
- b. Mæglingsforslag.
- c. Forligsmand: Mette Christensen.
Sekretær: Anders Østergaard.

19. BSD/Dansk Metal

- a. Forhandling 6. og 12. juli 2010.
- b. Forlig.
- c. Forligsmand: Mette Christensen.
Sekretær: Lotte Bjergaard Nielsen.